

o. Michał Lukoszek OSPPE

Wyższe Seminarium Duchowne Zakonu Paulinów

Misterium jedności Kościoła w nauczaniu Jana Pawła II

Misterium jest jednym z wymiarów natury Kościoła, ale także przedmiotem jego misji, w której zawiera się również posługa jednoczenia ludzkości. W encyklice *Ut unum sint* Jan Paweł II pisze, że Kościół ze swej natury posłany jest do świata, aby głosił misterium komunii, aktualizował je i rozszerzał. Jego działanie opiera się na zamyśle Bożym, którego celem jest zgromadzenie wszystkich i zjednoczenie w Chrystusie¹. Wewnętrzna, niewidzialna struktura Kościoła, stwierdza Papież, polega na tym, że Bóg udziela człowiekowi swojego Boskiego życia, wprowadza go w głębię swojego życia trynitarnego, które jest spełnieniem zbawczych zamierzeń Boga wobec człowieka dzięki dziełu Odkupienia dokonanemu przez Chrystusa i działaniu Ducha Świętego².

Pragnąc przybliżyć tajemnicę jedności, przeanalizujemy w niniejszym artykule w świetle myśli Jana Pawła II relację pomiędzy Kościołem a Trójcą Świętą. Ponadto podejmiemy próbę odpowiedzi na pytanie, czy można mówić o specyficznym zaangażowaniu poszczególnych Osób Trójcy Świętej w kształtowanie jedności eklezjalnej.

Trójjedyny Bóg i jeden Kościół

Tajemnica Kościoła, uczy Jan Paweł II, swoje korzenie ma w tajemnicy Trójcy Świętej, a co za tym idzie, trynitarny wymiar Kościoła należy uznać

¹ Jan Paweł II, *Ut unum sint*, 5 [dalej UUS].

² Jan Paweł II, „Tak” dla Kościoła, [w:] *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II – Kościół* [dalej: *Kościół*], Kraków – Ząbki 1999, s. 15; tenże, *Chrystus ustanawia sakramenty życia Bożego*, [w:] *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II – Jezus Chrystus* [dalej: *Jezus Chrystus*], Kraków-Ząbki 1999, s. 258.

za pierwszy i podstawowy³. Rozpoczynając od tego zdania, będziemy chcieli ukazać Trójkę Świętą jako źródło oraz wzorzec jedności Kościoła, a także rozpoznać sposób, w jaki jedność realizuje się w jego życiu.

Punktem wyjścia papieskiej refleksji teologicznej, w której także poszukujemy prawdy o jedności, staje się maksyma św. Cypriana, przytaczana przez soborową konstytucję *Lumen gentium*, w myśl której „cały Kościół okazuje się jako lud zjednoczony jednością Ojca i Syna, i Ducha Świętego”⁴. Biskup Rzymu uznaje, że Kościół od zarania swojego istnienia, aż po swój kres w wymiarze historycznym oraz w ponadhistorycznym sposobie istnienia, jaki Bóg przewidział dla niego od wieków, w Trójcy Świętej odnajduje swoją istotę oraz z Niej czerpie swoje życie⁵. Odnośnie do jedności Jan Paweł II stwierdza, że od dnia Pięćdziesiątnicy, czyli od samych początków jego istnienia, jest ona właściwością Kościoła powszechnego. Jest jego pierwotną i podstawową rzeczywistością, która istnieje niezależnie od podziałów pomiędzy chrześcijanami, które mogą zaistnieć w wymiarze historycznym, gdyż swoje źródło znajduje w Trójjedynym Bogu⁶.

Trynitarną perspektywę tajemnicy Kościoła zarysowaną przez Sobór Papież pogłębia, odwołując się do Pisma Świętego. Przywołuje kilka tekstów nowotestamentalnych, które wyraźnie wskazują na związek pomiędzy *mysterium Trinitatis* a *mysterium Ecclesiae*. Tajemnica wewnętrznego życia Bożego objawiona jest jedynie i w całej pełni przez Chrystusa. Syn Boży, argumentuje Papież, świadczy o Bogu, który będąc absolutną jednością Bóstwa, jednocześnie jest Trójcą, to jest „Boską komunią Osób”⁷. Swego rodzaju szczyt objawienia jedności w Trójcy Świętej upatruje w słowach Jezusa odnotowanych w Ewangelii św. Jana: „Ja i Ojciec jedno jesteśmy” (J 10, 30). Słowa Jezusa znajdują rozwinięcie w modlitwie arcykapłańskiej

³ Tenże, *Kościół a tajemnica Trójcy Przenajświętszej*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 45.

⁴ Cyprian z Kartaginy, *O Modlitwie Pańskiej*, 23, [w:] *Odpowiedź na Słowo. Najstarsi mistrzowie chrześcijańskiej modlitwy*, opr. H. Pietras, Kraków 1993, s. 85; Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* 4 [dalej: LG].

⁵ Jan Paweł II, *Kościół a tajemnica Trójcy Przenajświętszej*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt. s. 45; zob. B. Forte, *Kościół ikoną Trójcy Świętej*, Wrocław 1991, s. 21–28; por. G. Kucza, *Chrześcijanin we wspólnocie Kościoła według Soboru Watykańskiego II*, [w:] „Kolekcja Communio”, 2004, t. 16, s. 245.

⁶ Jan Paweł II, *Wierzę... w Kościół*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 8.

⁷ Tenże, *Jezus Chrystus a objawienie trynitarne*, [w:] *Jezus Chrystus...*, dz. cyt., s. 135.

z Wieczernika (J 17)⁸, kiedy Mistrz przygotowuje uczniów na swoje odejście oraz modli się o jedność pomiędzy nimi⁹. Modlitwa o jedność uczniów, w interpretacji Jana Pawła II, wyraża pragnienie Zbawiciela, aby pomiędzy Jego wyznawcami panowała jedność i komunია, jaka możliwa jest tylko pomiędzy Ojcem i Synem. Papież zwraca szczególną uwagę na dwa wyrażenia zawarte w ewangelicznym tekście: „jako my” oraz „oni w nas” (J 17, 21–23). Pierwsze z nich wskazuje na podobieństwo jedności Kościoła do jedności Trójcy Świętej. Drugie z kolei jest podstawą do stwierdzenia, że urzeczywistnianie tej jedności dokonuje się wewnątrz jedności Trójcy, w życiu Kościoła przejawia się zaś życiem „prawdą i miłością Ojca, Syna i Ducha Świętego”¹⁰.

Jezus tym samym również i tu objawia tajemnicę jedności w Trójcy Świętej. Następca św. Piotra uczy, że jedność ta polega na tym, że Ojciec jest w Synu, a Syn jest w Ojcu. Rzeczywistość tę Papież wyraża słowami: „szczególna immanencja [...], wzajemne przenikanie się [...], wyraz komunijnego zjednoczenia osób [...], relacja wzajemnego posiadania w komunijnej jedności [...], relacja obdarowania”¹¹. Wyrażenia te mają ukazywać miarę i głębię wzajemnej przynależności i relacji Ojca i Syna.

Analiza słów Jezusa staje się podstawą twierdzeń, iż wyrażają one Jego wolę, zgodną z wolą Ojca, odnośnie do jedności Kościoła. Najgłębszym jej fundamentem jest transcendentna jedność trynitarna, będąca zasadą, na której opiera się jedność wierzących. Jest to modlitwa o jedność doskonałą, za którą złożył On swoje życie w ofierze¹². Słowa Jezusowej modlitwy objawiają „Bożą perspektywę, w której obecni są Ojciec, Syn i Duch Święty. Obecna jest także najgłębsza tajemnica Kościoła: jedność w miłości, która

⁸ Jezus modli się do Ojca tymi słowami: „aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, aby świat uwierzył, żeś Ty Mnie posłał. I także chwałę, którą Mi dałeś, przekazałem im, aby stanowili jedno, tak jak My jedno stanowimy. Ja w nich, a Ty we Mnie! Oby się tak zespolili w jedno, aby świat poznał, żeś Ty Mnie posłał i żeś Ty ich umiłował, tak jak Mnie umiłowałeś” (J 17, 21–23).

⁹ Jan Paweł II, *Jezus Chrystus a objawienie trynitarne*, [w:] *Jezus Chrystus...*, dz. cyt., s. 136–137.

¹⁰ Tenże, *Kościół a tajemnica Trójcy Przenajświętszej*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 47; por. Konstytucja duszpasterska o Kościele *Gaudium et spes* 24 [dalej GS].

¹¹ Tenże, *Jezus Chrystus: Syn dogłębnie zjednoczony z Ojcem*, [w:] *Jezus Chrystus...*, dz. cyt., s. 117.

¹² Tenże, *Różnorodność w jedności: sprawa ekumenizmu*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 502; tenże, *Problem ekumeniczny*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 504.

istnieje między Ojcem, Synem i Duchem Świętym, przenika serca ludu, wybranego przez Boga jako Jego własność i jest źródłem jedności tego ludu”¹³.

Jan Paweł II odwołuje się do słów wypowiedzianych przez Chrystusa przed wniebowstąpieniem, którymi rozsyła Apostołów w świat z misją głoszenia Ewangelii: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego” (Mt 28, 19). W tym poleceniu Papież widzi powierzenie Kościołowi szczególnej i najwyższej tajemnicy całego objawienia. Jest to tajemnica niepodzielnej jedności w Trójcy Świętej¹⁴. Z interpretacji tego tekstu dokonanej przez Następę św. Piotra wynika, że cała ludzkość kryjąca się pod wyrażeniem „wszystkie narody” powołana jest do zjednoczenia przez jeden chrzest i w jednej wierze, co w konsekwencji oznacza wprowadzenie w życie Trójcy Świętej. Zjednoczenie i wprowadzenie w ową tajemnicę dokonuje się poprzez Kościół, którego fundament stanowią Apostołowie jako podstawowy i widzialny znak wierzących zgromadzonych we wspólnocie¹⁵.

Perspektywę trynitarną tajemnicy Kościoła Jan Paweł II dostrzega także w myśli św. Pawła. Przywołując pozdrowienie Apostoła Narodów zawarte w Liście do Koryntian: „Łaska Pana Jezusa Chrystusa, miłość Boga Ojca i dar jedności w Duchu Świętym niech będą z wami wszystkimi” (2 Kor 13, 13), zauważa, że słowa te zawierają życzenie, aby udziałem wierzących stały się dary, które przypisuje się poszczególnym Osobom Boskim. Chrześcijanie mają zatem być obdarzeni „darem miłości Ojca Stworzyciela, łaską Syna Odkupiciela i jednością w komunii z Duchem Świętym, będącym węzłem miłości Trójcy Świętej, w której uczestniczy Kościół”¹⁶.

Perspektywa trynitarna tajemnicy Kościoła wyraża się również w jedności wśród różnorodności form życia. Aspekt ten Jan Paweł II rozwija w oparciu o kolejny *passus* nauczania Apostoła Narodów, który pisze do gminy w Koryncie, iż „różne są dary łaski, lecz ten sam Duch; różne też są rodzaje posługiwania, ale jeden Pan; różne są wreszcie działania, lecz ten sam Bóg, sprawca wszystkiego we wszystkich” (1 Kor 12, 4–6).

¹³ Tenże, *Nowy etap wspólnej pielgrzymki ku jedności. Nabożeństwo ekumeniczne w Katedrze Canterbury 29 maja 1982 r.*, [w:] „*Ut unum*” Dokumenty Kościoła katolickiego na temat ekumenizmu 1982–1998, red. S. C. Napiórkowski, K. Leśniewski, J. Leśniewska, Lublin 2000, s. 381.

¹⁴ Jan Paweł II, *Jezus Chrystus a objawienie trynitarne*, [w:] *Jezus Chrystus...*, dz. cyt., s. 138.

¹⁵ Tenże, *Kościół a tajemnica Trójcy Przenajświętszej*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 45.

¹⁶ Tamże, s. 45–46.

Opatrując komentarzem Pawłowe słowa, Papież widzi w jedności Kościoła „odzwierciedlenie jedności Bóstwa”¹⁷. Jedność ta posiada jednak charakter dynamiczny, znajdując swoje urzeczywistnienie w zróżnicowaniu form życia w Kościele, które z kolei jest odbiciem troistości osób Boskich. Konkluzję papieskiego rozważania stanowi stwierdzenie, że tajemnica jedności, która jest zarazem wielkim bogactwem, ogarnięta jest przez najwyższą tajemnicę Trójcy Świętej¹⁸.

Obraz jedności trynitarnej Papież widzi także w ramach zbawczej misji Syna Bożego. Odzwierciedlenie Boskiej jedności Biskup Rzymu postrzega w posłuszeństwie Syna względem Ojca. Posłuszeństwo Syna i trynitarne jedność stanowi antytezę nieposłuszeństwa pierwszego Adama i dezintegracji, która jest skutkiem grzechu. Syn objawia tym samym Istotę Boga, to jest prawdę, że jest On Miłością, która pragnie zbawienia człowieka i świata¹⁹. Jan Paweł II wskazuje także na uczestnictwo Trzeciej Osoby Boskiej – Ducha Świętego w jedności Trójcy. O Duchu Świętym mówi, że to dzięki Niemu zostaje w pełni rozjaśniona tajemnica jedności pomiędzy Ojcem i Synem, sam Duch Święty zaś stanowi w komunii osób Boskich o jedności życia w Bogu²⁰.

Trwanie w komunii kościelnej umożliwia uczestnictwo w wewnętrznym życiu trójjedynego Boga. W tym miejscu widzimy już wyraźniej, że przez wejście wiernych w komunię Osób Bożych, czyli w wieczne życie samego Boga, wypełnia się tajemnica jedności. Dokonuje się to przez trwanie „w Duchu [...] w komunii Syna, w Nim zaś – w Jego komunii z Ojcem”²¹. Duch Święty jest „odwiecznym węzłem”²² jednoczącym Ojca i Syna. On również włącza ludzi w głębię Bożej komunii, która może być też nazwana „misterium miłości”²³, jednocześnie uobecniając Trójcę Świętą w ich sercach.

Komunia trynitarne stanowi wzorzec relacji międzyludzkich i eklezjalnych. Opierają się one na wzajemnej miłości zakorzenionej w miłości Trójcy,

¹⁷ Tamże, s. 46.

¹⁸ Tamże; por. A. Luneau, M. Bobichon, *Kościół Ludem Bożym. Od owczarni do Ludu Przymierza*, tłum. H. Zawadzka, Warszawa 1980, s. 293–295.

¹⁹ Jan Paweł II, *Jezus Chrystus: Syn posłany od Ojca*, [w:] *Jezus Chrystus...*, dz. cyt., s. 113.

²⁰ Tenże, *Jezus Chrystus a objawienie trynitarne*, [w:] *Jezus Chrystus...*, dz. cyt., s. 137.

²¹ UUS 9.

²² Jan Paweł II, *Od Ojca do Ojca*, [w:] *W drodze do roku 2000. Katechezy o Bogu Ojcu*, Częstochowa 2000, s. 25.

²³ Tamże.

z której czerpie „swój właściwy kształt, swój nadprzyrodzony charakter i do niej zmierza jako do ostatecznego wypełnienia”²⁴. Z najdoskonalszego źródła komunii, jakim jest Bóg, Kościół czerpie moc do tworzenia komunii pomiędzy ludźmi, wspólnotami, a także do przywracania utraconej jedności pomiędzy wszystkimi chrześcijanami²⁵. Wejście człowieka w misterium Trójcy Świętej, czyli w wewnętrzne życie Boga, jest warunkiem zbawienia, które dokonuje się w Kościele²⁶.

Dokonując w tym miejscu krótkiego podsumowania dotychczasowych dociekań, należy stwierdzić, że jedność, którą Jan Paweł II określa jako właściwość Kościoła, ma swoje źródło w jedności Trójjedynego Boga. Prawda ta posiada mocne podstawy w Biblii, zgodnie z którą Chrystus objawia tajemnicę Trójcy Świętej, z którą ściśle jest związana tajemnica Kościoła i jego jedności. Bóg pragnie udzielać ludzkości rozmaitych darów, wśród których można wyróżnić takie, których pochodzenie przypisuje się poszczególnym Osobom Boskim. To miłość darowana przez Ojca, łaska udzielana przez Syna oraz jedność udzielana przez Ducha Świętego. Bóg udziela ludziom jeszcze wielu innych darów, dzięki którym Kościół jest wspólnotą, która jest bogata dzięki swojej różnorodności, trwając jednakże w jedności. Kościół jest wspólnotą, poprzez którą wszyscy ludzie powołani są do zjednoczenia oraz wspólnoty z jednym Bogiem w trzech Osobach. Tajemnica jedności dokonuje się poprzez wkraczanie ludzi w komunie Osób Bożych, czyli w wieczne życie samego Boga. Ludzka wspólnota, wzorowana na wspólnocie Boskiej, odznacza się relacjami opartymi na miłości, która zakorzeniona jest w miłości Boga.

Działanie Boga w stworzonym świecie i życiu społeczności ludzkiej jest zawsze wspólnym dziełem wszystkich Osób Boskich. Jedność natury Trójcy jest podstawą jedności jej działania. Osoby Boskie wypełniają jednak wspólne dzieło zgodnie ze swoją osobową właściwością²⁷. Dlatego w życiu Kościoła odbicie Trójcy Świętej można odkrywać poprzez działania przypisywane poszczególnym Osobom. U początków życia Kościoła leży miłość Ojca, który inicjuje stworzenie i odkupienie. Poprzez dzieło Odkupienia Ojciec

²⁴ Jan Paweł II, *Kościół tajemnicą komunii zbudowanej na miłości*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 82.

²⁵ UUS 21, 57.

²⁶ Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin 1994, s. 112; por. Z. Tonkiel, *Bóg Ojciec w zaistnieniu i życiu Kościoła*, „*Studia Podlaskie*”, R. 12, 1997, z. 1, s. 1.

²⁷ Katechizm Kościoła Katolickiego 258 [dalej: KKK].

gromadzi wszystkich ludzi w swoim Jednorodzonym Synu. Stąd, pisze Jan Paweł II, życie Kościoła trwa w Chrystusie, który wszczepionym w Niego daje udział w swoim Synostwie. Dzieło to dokonuje się zaś przez działającego w sercach ludzkich Ducha Świętego, który sprawia, że podobnie jak Chrystus możemy Boga nazywać naszym Ojcem²⁸.

Jedność przewidziana przez Ojca

Bóg pragnie jedności całego rodzaju ludzkiego. Swój zamysł powziął przed wiekami, zanim dokonał dzieła stworzenia. W kolejnym punkcie podejmiemy próbę ukazania zamysłu Bożego oraz jego stopniową realizację w historii, wraz z jego ostatecznym urzeczywistnieniem w Chrystusie posłusznie wypełniającym wolę Ojca.

Istnienie Kościoła zostało przewidziane jeszcze przed dokonaniem aktu stworzenia. Bóg Ojciec, uczy Jan Paweł II, wraz z Synem i Duchem Świętym podjął zbawczy zamysł, który jest fundamentem tajemnicy Kościoła²⁹. Katechizm Kościoła Katolickiego wykładając prawdy eklezjologiczne, stwierdza, iż „aby zgłębić tajemnicę Kościoła, trzeba rozważyć przede wszystkim jego początek w zamyśle Trójcy Świętej oraz jego stopniową realizację w historii”³⁰. W swoim zbawczym zamiarze, który wypływa z odwiecznej miłości, Bóg pragnie udzielać swojego życia istotom uczynionym na swoje podobieństwo i obdarować je przybranym synostwem w swoim Synu. Jego realizacja dokonuje się poprzez różne etapy, zaś ostatecznym jego celem jest zgromadzenie całej ludzkości w jednej wspólnotcie³¹.

Boży plan uprzedza stworzenie świata i człowieka, którego Bóg szczególnie przeznaczył dla siebie. Papież, chcąc przybliżyć tę prawdę, odwołuje się do myśli św. Pawła (zob. Ef 1, 3–6). Mówi, że Bóg najpierw chciał w swoim Bóstwie udzielać się człowiekowi, który miał być Jego obrazem i podobieństwem w świecie: najpierw wybrał człowieka do udziału w przybranym synostwie, dopiero potem chciał stworzenia świata, do którego człowiek

²⁸ Jan Paweł II, *Kościół a tajemnica Trójcy Przenajświętszej*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 46; por. M. Kozak, *Kościół jako communio według Gerarda Philippsa*, Lublin 2003, s. 66–67.

²⁹ Jan Paweł II, *Kościół jako tajemnica i sakrament*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 62.

³⁰ KKK 758.

³¹ Por. LG 2.

niał przynależeć³². W tym sensie mówi się o Kościele, który zanim pojawił się w historii, istniał już w myśli Bożej jako Kościół Chrystusa³³. W tej perspektywie Jan Paweł II umieszcza Kościół, który widzi jako założony od wieków albo, innymi słowy, jako rzeczywistość, w której realizuje się zbawczy zamysł powzięty przez Ojca w komunii trynitarniej³⁴.

Boży plan dotyczy zgromadzenia wszystkich ludzi w komunii łaski, która realizuje się w Kościele³⁵. Urzeczywistnia się w ten sposób zbawienie, które obejmuje wszystkich ludzi w wymiarze ponadczasowym i ponadprzestrzennym. Papież uczy, że dotyczy on przeznaczenia ludzi, którzy stworzeni są na Boży obraz i podobieństwo, powołanych do godności przybranych dzieci Bożych w Chrystusie. Biskup Rzymu zauważa, że zamysł Boga dotyczy zbawienia ludzi we wspólnocie, nie zaś każdego z osobna. Dlatego Bóg powołuje wszystkich do wspólnoty, którą jest Kościół. W Kościele zaś dokonuje zjednoczenia wszystkich i wszystkiego w Chrystusie. Owocem jednoczącego działania Syna Bożego jest stan, w którym Bóg staje się „wszystkim we wszystkich” (1 Kor 15, 28)³⁶.

Odwieczny plan wypływa ze źródła, jakim jest miłość Boga Ojca, która wyraża się także w pragnieniu jedności. Objawia się ona już w dziele stworzenia, na które składają się byty o różnym stopniu doskonałości, poczynając od nieożywionych, poprzez istoty żywe, na czele z człowiekiem, kończąc na świecie istot o naturze czysto duchowej³⁷. Papież uczy, że Bóg już jako Stwórca związał się ze swoim stworzeniem szczególną miłością³⁸. Całe stworzenie jest owocem Bożej wszechmocy, ale wszechmoc ta kierowana była miłością i mądrością. Jan Paweł II dowodzi, że we wszechmocy Boga objawia się Jego miłość. Bóg stwarzając byty różne od siebie samego,

³² Jan Paweł II, *Opatrzność Boża a przeznaczenie człowieka*, [w:] *Co to znaczy wierzyć*, Warszawa 1988, s. 189; tenże, *Kościół tajemnicą komunii zbudowanej na miłości*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 82.

³³ A. Garuti, *Il mistero della Chiesa. Manuale di ecclesiologia*, Roma 2004, s. 68.

³⁴ Jan Paweł II, *Kościół w odwiecznym zamysle Ojca*, [w:] *Kościół...*, s. 20. Papież powołuje się w tym miejscu na tekst konstytucji *Lumen gentium*: „Przedwieczny Ojciec, na skutek najzupełniej wolnego i tajemnego zamysłu swej mądrości i dobroci, stworzył świat cały, a ludzi postanowił wynieść do uczestnictwa w życiu Bożym; nie opuścił też ludzi po ich upadku w Adamie, dając im nieustannie pomoce do zbawienia przez wzgląd na Chrystusa, Odkupiciela” (LG 2).

³⁵ UUS 9.

³⁶ Jan Paweł II, *Kościół w odwiecznym zamysle Ojca*, s. 20–21.

³⁷ Tenże, *Stworzenie: objawienie chwały Bożej*, [w:] *Co to znaczy wierzyć*, dz. cyt., s. 154.

³⁸ Jan Paweł II, *Dives in misericordia* 4.

a jednocześnie zróżnicowane pomiędzy sobą ukazuje się jako dawca wielkich darów. Obdarowanie zaś jest wyrazem miłości do obdarowywanego. Miłość Boga jest całkowicie bezinteresowna. Koncentruje się na dobru, które jest celem jej działania. Troszczy się o to, aby dobro zaistniało, trwało i rozwijało się zgodnie z właściwą mu dynamiką, przewidzianą w odwiecznym planie Stwórcy³⁹.

Refleksja nad miłością jako motywem stworzenia prowadzi Papieża do rozważenia relacji trynitarnych. Biskup Rzymu prezentuje stanowisko, że pierwowzór stworzenia świata ma swoje miejsce w przedwiecznym zrodzeniu Syna. W konsekwencji swoje źródło znajduje w Miłości, która jest trzecią Osobą Trójcy Świętej. Duch Święty wraz z Ojcem i Synem jest „źródłem stworzenia świata z nicości, czyli obdarowania istnieniem wszystkich bytów”⁴⁰.

Jeszcze większym świadectwem Bożej miłości jest dzieło Odkupienia. Mówi ono o miłości jako wyrazie wszechmocy wobec zła i grzechu stworzeń, miłości, która jest w stanie wyprowadzić dobro ze zła oraz nowe życie z grzechu i śmierci. Miłość Boga objawiona na kartach Pisma Świętego posiada wiele aspektów. Jest życiodajną i ożywiającą mocą (por. Ps 104, 27–29), łaskawością i miłosierdziem (por. Syr 18, 5), wiernością (por. Ps 111, 7–9), czasem przybiera postać słusznego gniewu lub zazdrości (por. Ps 145, 8; Iz 9, 6). Wyraża się przez miłość ojcowską, która zabarwiona jest niespotykaną czułością matczyną (por. Iz 49, 14–15), w pełni ukazana zaś została w paschalnym misterium Krzyża i Zmartwychwstania Syna Bożego. W słowach św. Jana: „Bóg jest miłością” (1 J 4, 16) zawiera się pełnia tajemnicy stworzenia⁴¹. Bóg w swoich zamiarach pragnie Kościoła, ponieważ pragnie jedności całego rodzaju ludzkiego, i w tym pragnieniu, przekonuje Papież, wyraża się cała głębia Jego bezinteresownej miłości – *agape*⁴². Kościół jest owocem owej „Boskiej miłości, która jednoczy Ojca z Synem w łonie Trójcy”⁴³, a ona sama mocą, którą odwieczny Ojciec jednoczy ludzkość w swoim Synu.

³⁹ Jan Paweł II, *Stworzenie nosi na sobie „ślady Trójcy”*, [w:] *Co to znaczy wierzyć*, dz. cyt., s. 148–149.

⁴⁰ Tenże, *Stworzenie: objawienie chwały Bożej*, [w:] *Co to znaczy wierzyć*, dz. cyt., s. 152.

⁴¹ Tenże, *Bóg jest Miłością*, [w:] *Co to znaczy wierzyć*, dz. cyt., s. 106–109.

⁴² UUS 9.

⁴³ Jan Paweł II, *Kościół w odwiecznym zamysle Ojca*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 21.

Analiza tajemnicy jedności Kościoła w nauczaniu Jana Pawła II prowadzi do zagadnienia odwiecznego zamysłu Bożego dotyczącego powołania i przeznaczenia człowieka. Ostatecznym celem zbawczego zamiaru Boga jest zjednoczenie całej ludzkości w jednej wspólnotcie. Kościół w tej perspektywie jawi się jako założony od wieków, jako wspólnota, w której dokonuje się zbawienie owocujące zjednoczeniem wszystkich i wszystkiego w Chrystusie. Odwieczny plan naznaczony jest Bożą Miłością. Najbardziej znaczącym jej wyrazem jest dzieło Odkupienia, które przewyżcza wszelkie zło, grzech i śmierć. Ludzie mają do niego dostęp w Kościele, który jest wspólnotą prowadzącą ku jedności zamierzonej przez Boga.

Jedność darowana przez Syna

Jedność jest darem Chrystusa dla Kościoła, stwierdza Papież, stanowi centralny element dzieła Zbawiciela. Istnienie Kościoła, który jest otwarty na wszystkie narody, znajduje swój fundament w Bożym pragnieniu jedności pomiędzy ludźmi jako wyrazu głębi miłości Stwórcy⁴⁴. Tajemnicę jedności zamierzamy w dalszym ciągu odczytywać w ramach tajemnicy Odkupienia i Zbawienia. Śledząc dzieje Bożego zamysłu w pismach Jana Pawła II, spotykamy w nich przypomnienie prawdy, że nawet tragedia ludzkiego nieposłuszeństwa w postaci grzechu pierwszych rodziców nie zniweczyła odwiecznego planu. Bóg odpowiedział na ludzką niewierność miłosiernym postanowieniem, aby zbawić ludzkość w Chrystusie⁴⁵.

Bóg Ojciec posłał swojego Jednorodzonego Syna, aby urzeczywistnił odwieczny zamysł zbawienia podjęty w łonie Trójcy Świętej⁴⁶. Biskup Rzymu w wydarzeniu Wcielenia widzi „zenit” dziejów człowieka objętych odwiecznym Boskim planem miłości. Poprzez Wcielenie Bóg wszedł w historię człowieka naznaczoną tragedią grzechu pierworodnego, aby nadać mu wymiar, przewidziany dla niego przed wiekami. Syn Boży, który przyjął ludzkie ciało, stał się Odkupicielem, który ostatecznie nadał kształt ludzkiej egzystencji na miarę Bożej Miłości i wolności⁴⁷.

⁴⁴ UUS 9.

⁴⁵ Jan Paweł II, *Kościół w odwiecznym zamysle Ojca*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 20; por. LG 2.

⁴⁶ Tenże, *Jezus Chrystus: Syn posłany od Ojca*, [w:] *Jezus Chrystus...*, dz. cyt., s. 111.

⁴⁷ Jan Paweł II, *Redemptor hominis* 1 [dalej: RH]; Z. Krzyszowski, *Wcielenie jako fakt eklezjotwórczy w nauczaniu Jana Pawła II*, „Roczniki Teologiczne”, 1995, z. 2, s. 84.

Tajemnica Odkupienia jest źródłem życia i zasadą posłannictwa Kościoła. Podobnie jak Stworzenie, Odkupienie jest owocem inicjatywy i działania Trójcy Świętej, jednak jego urzeczywistnienie dokonuje się przez Syna Bożego, Jezusa Chrystusa, który w ramach ziemskiej historii wypełnia Boży zamysł⁴⁸. Dzięki Tajemnicy Odkupienia Chrystus odnawia całe stworzenie poddane marności przez grzech, przywracając pierwotną więź z Bogiem. Papież uczy, że w Chrystusie Odkupicielu niejako na nowo objawia się prawda o stworzeniu, które z rąk Boga wyszło jako „dobre” i „bardzo dobre” (Rdz 1)⁴⁹. Dzięki Tajemnicy Odkupienia Chrystus przychodzi szczególnie do człowieka, któremu udziela życia w obfitości⁵⁰.

Odwieczny zamysł Boży realizuje się dzięki krzyżowej Ofierze Jezusa Chrystusa. Refleksja nad Słowem Bożym prowadzi Papieża do wniosku, że Jezusowi w czasie Jego ziemskiego życia towarzyszyła świadomość Bożych zamiarów odnośnie do Jego Osoby i misji, a także świadomość tego, że źródłem Bożego planu jest miłość do stworzenia, a zwłaszcza do człowieka. Męka i śmierć Jezusa, twierdzi Następca św. Piotra, nie były tylko wynikiem odrzucania i wrogości ludzi wobec Jego Osoby, ale też wypełnieniem odwiecznych postanowień Bożych, które były zapowiadane już na kartach Starego Testamentu. Chrystus miał świadomość odpowiedzialności ludzi za zło bogobójstwa, jednak Bóg z tego zła wyprowadza dobro, jakim jest zbawienie świata. Poprzez wyrok wydany przez człowieka na Mesjasza wypełnia się odwieczny Boży zamysł, to jest Ofiara złożona na krzyżu, która jest ceną za odkupienie stworzenia skażonego grzechem⁵¹.

Dzięki Krzyżowi Chrystusa, zgodnie z papieską myślą, urzeczywistnia się Boże pragnienie jedności i braterstwa. Powołując się na Ewangelię św. Jana i nauczanie św. Pawła, w śmierci Boga-Człowieka Jan Paweł II widzi „rację jedności synów Bożych”⁵². Chrystus jest tym, który przez wydarzenia paschalne miał zgromadzić w jedno rozproszone dzieci Boże (J 11, 51-52), zburzyć „rozdzielający ludzkość mur”, jednocząc ją, zadawszy w sobie śmierć

⁴⁸ RH 7; Jan Paweł II, *Rzeczywistość grzechu a Boży plan Odkupienia*, [w:] *Jezus Chrystus...*, dz. cyt., s. 8.

⁴⁹ RH 8.

⁵⁰ RH 22.

⁵¹ Jan Paweł II, *Ofiara Chrystusa jako wypełnienie Bożego planu miłości*, [w:] *Jezus Chrystus...*, dz. cyt., s. 290; zob. A. L. Krupa, *Powszechne kapłaństwo wiernych*, [w:] *Chrześcijanin w Kościele*, red. J. Majka, Wrocław 1979, s. 90-95.

⁵² UUS 5.

wrogości (por. Ef 2, 14. 16), stworzyć „jednego nowego człowieka”⁵³, a także wywyższony nad ziemię pociągnąć wszystkich do siebie (J 12, 32)⁵⁴. Realizuje się w ten sposób odwieczny zamysł Boży zjednoczenia wszystkich w Synu. Chrystus w swojej Ofierze złożonej na krzyżu, argumentuje Jan Paweł II, jest ośrodkiem tej jedności, która przynależy do istoty Kościoła. Wyraża tę prawdę również innymi słowami, stwierdzając, że jedność Kościoła została uzyskana za sprawą odkupieńczej Ofiary Syna Bożego⁵⁵. Chrystusowe Odkupienie jest podstawą jedności i uniwersalności Kościoła. Biskup Rzymu przedstawia te przymioty wspólnoty założonej przez Mesjasza, odwołując się także do nauczania Soboru Watykańskiego II. Zgodnie z myślą soborową, Chrystus ustanowił Nowe Przymierze we krwi swojej, powołując jednocześnie spośród Żydów i pogan nowy Lud, który dzięki działaniu Ducha Świętego miał tworzyć jedność⁵⁶.

Jedność jest darem Chrystusa dla Kościoła, pisze Papież. Podczas Ostatniej Wieczerzy, antycypującej wydarzenia paschalne, Jezus modli się do Ojca o doskonałą jedność pomiędzy Jego uczniami, którzy będą żyli kiedykolwiek i na jakimkolwiek miejscu ziemi. Papież opiera się na przytoczonych przez Ewangelistę Jana słowach, którymi Jezus modli się do Ojca: „aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w nas jedno” (J 17, 21), aby uczniowie się „zespolicili w jedno” (J 17, 23). Jezus prosi tu Ojca o doskonałą jedność pomiędzy swoimi wyznawcami, a nawet złoży za nią w ofierze swoje życie, pomimo świadomości, że niejednokrotnie będą występowały pomiędzy nimi różnego rodzaju trudności, napięcia, nieporozumienia, które były już zauważalne w gronie Dwunastu⁵⁷.

Obrazowe przedstawienie prawdy o misji gromadzenia podzielonej skutkami grzechu ludzkości Biskup Rzymu widzi w przypowieści o Dobrym Pasterzu (J 10, 1-21). Dobry Pasterz jest tym, który oddaje swoje życie za owce, zna je, szuka każdej owcy zaginionej, a także wie o owcach z innej owczarni, które muszą być przyprowadzone do jednej owczarni, która ma jednego

⁵³ Jan Paweł II, *Różnorodność w jedności: sprawa ekumenizmu*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 502.

⁵⁴ UUS 5, 26.

⁵⁵ Jan Paweł II, *Jezus Chrystus - założyciel Kościoła*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 35; tenże, *Różnorodność w jedności: sprawa ekumenizmu*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 502.

⁵⁶ Tenże, *Kościół Ludem Bożym*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 53; tenże, *Kościół Ludem powszechnym*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 56; zob. LG 9.

⁵⁷ Tenże, *Problem ekumeniczny*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 504.

Pasterza. Obraz Dobrego Pasterza skłania Następcę św. Piotra do wniosku, że misja Jezusa skierowana była ku temu, aby gromadzić „owczarnię”. Papież wyjaśnia, że nie chodzi tu o swego rodzaju werbowanie pojedynczych osób, ale ukonstytuowanie „zgromadzenia”, któremu odpowiadają słowa *qahala*, *qahal* i *ekkleсія*, a więc o Kościół. Podobnie jak w czasach Starego Testamentu Bóg ukształtował sobie Lud z Izraela, tak w Nowym Testamencie Chrystus powołuje Lud ze wszystkich narodów, gromadząc wokół siebie ludzi przez głoszenie Ewangelii i mocą Odkupienia, które dokonało się w tajemnicy Jego śmierci i zmartwychwstania. Istotną rzeczą w życiu Kościoła, twierdzi Papież, jest wewnętrzne zespolenie z Chrystusem, który nieustannie gromadzi Kościół i buduje go jako swoje Ciało⁵⁸.

Odwieczny zamysł Boży w historii urzeczywistnia się zatem w Chrystusie-Odkupicielu, wcielonym Synu Bożym. Odkupienie przywracające pierwotną więź z Bogiem dokonało się w paschalnym misterium Chrystusa, dzięki któremu realizuje się Boże pragnienie jedności i braterstwa pomiędzy ludźmi.

Jedność urzeczywistniana przez Ducha Świętego

Duch Święty jest nieodłącznie związany z Kościołem. Podążając za papieską myślą, będziemy usiłowali ukazać specyficzne działanie Ducha w Kościele owocujące trwającą w jedności komuniją.

Kościół, który jest Ciałem Chrystusa, w Chrystusie posiada swój fundament, Chrystus jest jego podporą i Głową. Wszystko to staje się możliwe dzięki mocy Ducha Świętego, który tworzy jedność pomiędzy Chrystusem a jego Ciałem – Kościołem. Trzecia Osoba Trójcy nie tylko tworzy ową jedność, ale również ją podtrzymuje i nieustannie ożywia, innymi słowy, jest zasadą jednoczącą oraz ożywiającą. Można powiedzieć, że Kościół opiera się na dwóch istotowo równie ważnych fundamentach: na Chrystusie i Duchu Świętym. Chrystus, który jest założycielem Kościoła, chociaż pozostaje wobec niego transcendentny, zawsze trwa w bliskości z Kościołem, co więcej, jest z nim zjednoczony. Tym, który umożliwia tego rodzaju zjednoczenie, jest Duch Święty, który działa w wierzących, Jego obecność zaś

⁵⁸ Tenże, „Zbuduję mój Kościół”, [w:] *Jezus Chrystus...*, dz. cyt., s. 253-254.

przyrównywana jest do bezpośredniej obecności duszy w ciele człowieka⁵⁹. O ile stwierdzamy, że Chrystus stoi u początków Kościoła, o tyle w Duchu Świętym widzimy życiodajną zasadę, która nieustannie utrzymuje Kościół w istnieniu. O ile Chrystus jest twórcą struktury Kościoła jako złożonej rzeczywistości bosko-ludzkiej, widzialno-niewidzialnej, Duch Święty jest Tym, który konstytuuje jego wymiar nadprzyrodzony, jego życie zakorzenione w życiu Bożym⁶⁰.

Jan Paweł II w encyklice *Dominum et Vivificantem* łączy specyfikę działania Ducha z sakramentalnością Kościoła, w której zawiera się ekonomia łaski siedmiu sakramentów. Swoją refleksję rozpoczyna od objawienia przez Jezusa Ducha Świętego, które dokonało się w Wieczerniku. Tam, zapowiadając swoje „odejście” przez Krzyż, obiecuje „przyjście” innego Pocieszyciela (por. J 16, 7). W świetle prawdy o przyjściu Ducha Świętego wyjaśnia się z kolei zapowiedź ponownego „przyjścia” Chrystusa, wyrażona w formie zapewnienia o obecności Zbawiciela pośród uczniów i w życiu Kościoła (por. J 14, 18; Mt 28, 20). Przychodzenie oraz obecność Chrystusa dokonuje się dzięki działaniu Ducha Świętego „w nowy sposób”, w rzeczywistości sakramentalnej. Poprzez ekonomię sakramentalną Chrystus, który odszedł z tego świata w swoim widzialnym człowieczeństwie, „jest obecny i działa w Kościele w sposób tak wewnętrzny i zespolony, że czyni Kościół swoim Ciałem”⁶¹. To zaś, zauważa Papież, dokonuje się dzięki działaniu Ducha Świętego.

Sakramentalna obecność Chrystusa w Kościele w sposób szczególny jest urzeczywistniana w Eucharystii⁶², pozwala Kościołowi odkrywać Jego tajemnicę. Jan Paweł II kolejny raz przywołuje znamienne stwierdzenie *Vaticanum II*: „Kościół jest w Chrystusie niejako sakramentem, czyli znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego”⁶³. Do poruszanej wcześniej kwestii sakramentalności Kościoła w tym miejscu wypada dodać jeszcze dopowiedzenie o szczególnej

⁵⁹ Zob. tenże, *Duch Święty duszą Kościoła*, [w:] *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II – Duch Święty* [dalej: *Duch Święty*], Kraków – Ząbki 1999, s. 233–237.

⁶⁰ A. Garuti, *Il mistero della Chiesa*, dz. cyt., s. 85–88; por. M. Kozak, *Kościół jako communio według Gerarda Philipsa*, dz. cyt., s. 85–88.

⁶¹ *Dominum et Vivificantem* 61 [dalej DeV]; zob. KKK 774; por. J. Buczek, *Pneumatologia w nauczaniu „środowym” Jana Pawła II*, [w:] *Jan Paweł II, Dominum et vivificantem. Tekst i komentarze*, red. A. L. Szafranski, Lublin 1999, s. 251–252.

⁶² DeV 62.

⁶³ LG 1.

roli, jaką wypełnia w tym misterium Trzecia Osoba Boska. Biskup Rzymu pisze, że „Kościół – jako sakrament – wyrasta stale z paschalnej tajemnicy Chrystusowego «odejścia», a równocześnie żyje Jego stałym nowym «przychodzeniem» za sprawą Ducha Świętego, wewnątrz posłannictwa Parakleta – Ducha Prawdy”⁶⁴. Na tajemnicę Kościoła w tym ujęciu składa się zatem aktywna obecność misterium Chrystusa, która aktualizuje się dzięki działaniu i obecności Ducha Świętego.

Samorozumienie Kościoła jako sakramentu w papieskim nauczaniu odsyła do tajemnicy Stworzenia i Odkupienia. Dzieło stworzenia Papież przypisuje Bogu, zaś dzieło Odkupienia w jego przekonaniu „trwa i rozwija się w dziejach człowieka i świata jakby w dwoistym «rytmie», którego źródło znajduje się w Ojcu Przedwiecznym”⁶⁵. Na podwójny „rytm”, o którym wspomina Następca św. Piotra, składa się posłannictwo Syna, który stał się człowiekiem, oraz posłannictwo Ducha Świętego, w którego mocy Chrystus obecny jest w tajemnicy Kościoła. Dokonuje się to, stwierdza Jan Paweł II, na sposób sakramentalny dzięki Duchowi Świętemu, który udziela życia, „czerpiąc z zasobów Chrystusowego Odkupienia”⁶⁶.

Kościół, uczy Papież za Soborem Watykańskim II, jest „sakramentem [...] jedności całego rodzaju ludzkiego”⁶⁷. W encyklice *Dominum et Vivificantem* Jan Paweł II wyjaśnia, na czym polega owa jedność. W papieskiej interpretacji jest to jedność, „jaką rodzaj ludzki – sam w sobie wielorako zróżnicowany – ma od Boga i w Bogu” Najpierw jest to jedność, która swoje korzenie ma w tajemnicy stworzenia. Jednak w tajemnicy Odkupienia, uzasadnia Jan Paweł II, zyskuje ona nowy wymiar. Odkupienie ogarnia wszystkich ludzi, w pewnym sensie także i całe stworzenie, ponieważ Bóg pragnie zbawienia całego świata. W tym wymiarze Odkupienia działa Duch Święty. Kościół zaś, który poprzez swoją tajemnicę zakorzeniony jest w tajemnicy zbawczego działania Trójcy Świętej, „ma prawo rozumieć siebie jako «sakrament» jedności całego rodzaju ludzkiego”, mając świadomość, że jest nim dzięki działaniu Ducha Świętego. Kościół jest znakiem i narzędziem przybliżania się niewidzialnego Boga do widzialnego świata. Kościół spełnia swoje za-

⁶⁴ DeV 63; S. Nagy, *Duch Święty a tajemnica Kościoła*, [w:] Jan Paweł II, *Dominum et Vivificantem*. Tekst i komentarze, s. 125–128.

⁶⁵ DeV 63.

⁶⁶ DeV 63; por. S. Nagy, *Duch Święty w strukturze i życiu Kościoła*, [w:] *Chrześcijańskie życie w Kościele*, dz. cyt., s. 41.

⁶⁷ LG 1.

danie, pracując nad przywróceniem i pogłębieniem jedności u samych jej korzeni, to jest w aktualizowaniu komunii, w której człowiek żyje z Bogiem jako swoim Stworzycielem, Panem i Odkupicielem⁶⁸.

O Duchu Świętym Jan Paweł II pisze, że „jest Miłością, a przez to jednością Ojca i Syna”⁶⁹. Od dnia Pięćdziesiątnicy, która przedstawiana jest jako przeciwstawienie rozproszenia ludzkości pod wieżą Babel, dzięki mocy Ducha Świętego w Kościele gromadzą się w jednej wierze i miłości wszystkie narody. Działanie Ducha ma charakter wewnętrzny i zbawczy. Na zewnątrz jawi się jako powstanie wspólnoty i instytucji zbawczej, która jest przeniknięta miłością przekraczającą wszelkie podziały⁷⁰. Duch jest Tym, który udziela siebie samego jako Miłość, budująca zawsze nową i tę samą jedność oraz przewyżczająca wszystko to, co dzieli ludzi, a więc grzech, egoizm, nienawiść, zawistną i destruktywną rywalizację⁷¹.

Analiza papieskich tekstów traktujących o Duchu Świętym prowadzi do stwierdzenia, że Kościół wierzy w Ducha Świętego, przez którego Trójjedyny Bóg udziela się ludziom. Osoba Ducha Świętego jest ściśle związana z Kościołem. Dzięki Niemu urzeczywistnia się posłannictwo Kościoła. Duch Święty tworzy jedność pomiędzy Chrystusem a Kościołem, podtrzymuje ją i ożywia. Innymi słowy, jest zasadą jednoczącą i ożywiającą. Sprawia, że Chrystus jest obecny w swoim jedynym Kościele, zwłaszcza w ekonomii sakramentalnej. Jedność udzielana przez Ducha Świętego urzeczywistnia się jako miłość, która przewyżcza wszelkie podziały.

Podsumowanie

Jeden Kościół Chrystusowy posiada złożoną niewidzialno-widzialną, bosko-ludzką naturę. Jan Paweł II ukazuje w swoim nauczaniu prawdę, że misterium Kościoła jest odzwierciedleniem misterium Trójcy Świętej. Podobnie rzecz ma się z tajemnicą jedności, którą Papież określa jako właściwość Kościoła. Jedność eklezjalna swoje źródło i najwyższy wzorzec ma w jedności Osób Trójcy Świętej. Wspólnota ludzka wzorująca się

⁶⁸ DeV 64.

⁶⁹ DeV 21.

⁷⁰ Jan Paweł II, *Duch Święty u początków Kościoła*, [w:] *Kościół...*, dz. cyt., s. 43–44.

⁷¹ Tenże, *Duch Święty źródłem jedności Kościoła*, [w:] *Duch Święty*, dz. cyt., s. 240–241; por. A. Luneau, M. Bobichon, *Kościół Ludem Bożym*, dz. cyt., s. 299–300.

na wspólnocie trynitarnej odznacza się relacjami opartymi na miłości zakorzenionej w Miłości Boga. Kościół to wspólnota, w której urzeczywistnia się jedność ludzi pomiędzy sobą, a także zjednoczenie z Bogiem poprzez wejście we wspólnotę Trójcy Świętej.

Tajemnicę jedności, w świetle nauczania Papieża, można rozważać, uwzględniając specyficzne działanie przypisywane poszczególnym Osobom Boskim. Bóg Ojciec podjął przed wiekami, zanim został stworzony świat, zbawczy zamysł dotyczący powołania i przeznaczenia ludzi, którzy mieli stworzyć jedną wspólnotę ze sobą wzajemnie oraz z Bogiem. Boży zamiar zostaje zrealizowany przez Syna Bożego, który dokonuje dzieła Odkupienia ludzkości zranionej przez grzech i zło. Odkupienie przywraca zerwaną przez grzech więź z Bogiem, urzeczywistnia pragnienie jedności międzyludzkiej, stając się tym samym podstawą jedności i uniwersalności Kościoła, do którego powołani są wszyscy ludzie z wszystkich narodów ziemi. Tajemnica jedności dopełnia się dzięki działaniu Ducha Świętego będącego zasadą jednoczącą i ożywiającą wspólnotę. Jego specyficznym darem jest komunია pomiędzy wierzącymi oraz pomiędzy wierzącymi a Trójjedynym Bogiem.

Nauczanie Jana Pawła II dostarcza przekonującej argumentacji, iż jedność Kościoła przede wszystkim jest dziełem i darem Boga. Prawda ta jest zawsze aktualną zachętą dla poczynań ludzi, aby urzeczywistniała się ona coraz wyraźniej w widzialnym wymiarze Kościoła, który ma być znakiem zjednoczenia z Bogiem i jedności rodzaju ludzkiego.

Mystery of the Church's Unity in the Teaching of John Paul II

Summary

Christ's Church has the divine-human nature. John Paul II in his teaching showed the truth about the mystery of the Church which is a reflection of the mystery of the Trinity. Church and its unity has its source and model in the unity of the Persons of the Trinity. Thus, in the Church the community with people and God is carried out through participation in the life of the Trinity. This can be applied to individual persons, stating that the Father is the author of the plan of union with God and with each other. This plan is implemented by the Son of God in the work of redemption of humanity wounded by sin. Mystery of unity is realized by the action of the Holy Spirit, who is the basis for unifying and vivifying community itself. Teaching of John Paul II shows that the unity of the Church is primarily the work and gift of God. This truth, however, motivates the human efforts directed towards achieving the full unity of Christians.